

Mtazamo wa Biblia: Pitio la Historia ya Wokovu

Biblia inalinganaje kwa ujumla? Matukio yaliyotokea katika Biblia yalitoke miaka maelefu iliyoipita katika mazingira tofauti tofauti. Ni nini kinachoyaunganisha?

Kitu kinachoiunganisha Biblia ni ule utunzi wake wa Kiungu. *Kila kitabu katika Biblia ni Neno la Mungu*. Matukio yaliyoandikwa katika Biblia yapo kwa sababu Mungu alitaka yaandikwe na yakaandikwa na watu wake aliwaelekeza.: “Kwa kuwa yote yaliyotangulia kuandikwa yaliandikwa ili kutufundisha sisi ili kwa saburi na faraja ya maandiko tupate kuwa na matumaini” ([Rum. 15:4](#)).

Mpango wa Mungu kwa ajili ya Historia

Biblia pia inaweka wazi kwamba Mungu ana mpango mmoja katika historia yote. Kusudi lake muhimu “Mpango wa ukamilifu wa wakati” ni kuunganisha vitu vyote katika yeye (Kristo) vitu vya mbinguni na duniani” ([Ef. 1:10](#)), “kwa ajili ya sifa za utukufu wake” ([Ef. 1:12](#)). Mungu amekuwa na mpango huu tangu mwanzo: “kumbukeni mambo ya zamani za kale maana mimi ni Mungu wala hapana Mungu mwingine Mini ni Mungu wala hapana aliye kama mimi Nitangazae mwisho tangu mwanzo na tangu zamani za kale mambo yasiyotendeka bado nikisema shauri langu litasimama nami nitatenda mapenzi yangu yote” ([Isaya. 46:9–10](#)). “Hata ulipotimia utimilifu wa wakati Mungu alimtuma mwanawe aliyezaliwa na mwanamke amezaliwa chini ya sheria kusudi awakomboe hao waliokuwa chini ya sheria ili sisi tupate kupokea hali ya kuwa wana” ([Gal. 4:4–5](#)).

Kazi ya kristo hapa duniani na hasa kusulubiwa kwake na kufufuka kwake ni kilele cha Historia ni sehemu nzuri ya mabadiliko ambapo Mungu hakika alikamilisha wokovu kitu ambacho historia imekuwa ikikisema katika Agano lote la kale. Nyakati za sasa zinaangalia kazi ya Yesu iliyokamilika lakini pia inatarajia matunda ya kazi yake Yesu atakaporudi mara ya pili ambapo kutakuwa na udhihirisho wa “mbingu mpya na nchi mpya ambapo haki hukaa” ([2 Pet. 3:13](#); Tazama [Ufunuo. 21:1–22:5](#)).

Moja wa mpango wa Mungu unamfanya afae aingize Ahadi na matarajio mapema kabisa, na hata utimilifu wa haya kuja baadae, wakati mwingine ahadi huwa katika mpangilio kama vile Mungu alipomwahidi Masihi mwokozi mkuu ambao Israeli walimtegemea ([Isa. 9:6–7](#)). Wakati mwingine ahadi huwa katika mfumo wa alama kama vile Mungu alivyoamuru wanyama watolewe kwa ajili ya msamaha wa dhambi ([Walawi 4](#)). Wanyama hawakuweza kusafisha dhambi moja kwa moja ([Waeb. 10:1–18](#)). Zilimwakilisha Yesu ambaye ndiye mwisho na dhabihu kamili kwa ajili ya dhambi.

Kristo katika Agano la Kale

Kwa kuwa mpango wa Mungu unamlenga Kristo na utukufu wake ([Ef. 1:10](#)), ni kawaida kwamba ahadi za Mungu na alama zote katika agano la kale zote zinamlenga yeye. “Maana ahadi zote za Mungu zilizomo katika yeye [Kristo]” ([2 Kor. 1:20](#)). Baada ya Yesu kuwatokea

wanafunzi wake baada ya kufufuka mafundisho yake yalikuwa yanahusu kuwaonesha jinsi Agano la kale lilivyokuwa linamzungumzia: “Akawambia enyi msiofahamu wenye mioyo mizito ya kuamini yote waliyoyasema manabii je haikumpasa Kristo kuyapata mateso yote haya na kuingia katika utukufu wake akaanza kutoka Musa hadi manabii wote akawaeleza katika maandiko yote mambo yaliyomuhusu yeye mwenyewe ” ([Luka 24:25–27](#)). waweza kuangalia [Luka 24:44–48](#): “Kisha akawambia hayo ndiyo maneno yangu niliyowaambia nilipokuwa nikali nanyi yakwamba ni lazima yatimizwe yote niliyoandikiwa katika torati ya Musa na katika manabii na Zaburi ndipo akawafunulia akili zao wapate kuelewa na maandiko anawaambia ndiyo ilivyoandikwa kwamba kristo atateswa na kufufuka siku ya Tatu na kwamba mataifa yote watahubiri kwa jina lake habari ya toba na ondoleo la dhambi kuanza tangu Yerusalemu nanyindiyo mashahidi wa mambo haya.”

Biblia inaposema *Ndipo akawafunulia akili zao wapate kuelewa na maandiko*” ([Luke 24:45](#)), haimaanishi sehemu chache tu za Biblia katika Agano la kale bali maandiko yote ya Agano la kale, Akieleza migawanyiko yote mitatu ya Agano la kale ambayo wayahudi walikuwa wanaitambua. “Sheria ya Musa hii ni mwanzo hadi Kumbukumbu la Torati, “Manabii” inaingiza “Manabii wa kwanza” (Vitabu vya historia Yohana, Waaamuzi, 1 & 2 Samweli na 1 & 2 Wafalme) na “Manabii waliokuja” (Isaya, Yereimia, Ezekieli, na Manabii wadogo 12, , Hosea–Malaki). “Zaburi” inawakilisha kundi la tatu la wayahudi liliitwa “Maandiko” (Kitabu cha Danieli kiliingizwa katika kundi hili.) katika kiini cha kuvielewa vitabu vya Agano la kale ni kweli kwamba yote yalikuwa yanataja mateso ya Kristo, kufufuka kwake, na hata kuenea kwa Injili “Mataifa yote” ([Luka 24:47](#)). Agano la kale kwa ujumla ahadi zake zote na taswira yake ya wokovu, zinaelekeza katika kukamilisha wokovu tendo lililofanyika mara moja kwa ajili ya wote, kifo na kufufuka kwa Yesu Kristo.

Ahadi za Mungu

Ni katika namna ipi Agano la kale linamtazama Kristo? Kwanza linataja moja kwa moja *Ahadi ya wokovu na ahadi zinazohusiana kujitoa kwa Mungu kwa wat wake*. Mungu alitoa ahadi fulani katika Agano la kale kuhusiana na kuja kwa Kristo kama Masihi Mwokozi katika ukoo wa Daudi. Japo Nabii Mika Mungu aliahidi kwamba Masihi atazaliwa Bethlehemu mji wa Daudi ([Mika. 5:2](#)), Unabii ukatimia katika Agano jipya ([Mat. 2:1–12](#)). Lakini pia Mungu ametoa ahadi za jumla kuhusiana na siku kuu ya wokovu bila kueleza ni kwajinsi gani atafanya (Mfano, [Isa. 25:6–9](#); [60:1–7](#)). Wakati mwingine aliahidi kwamba atakuwa Mungu wao (Tazama [Mwanzo. 17:7](#)).

Kiitikio cha kawaida ni kwamba, “Nitakuwa Mungu wao nao watakuwa ni watu wangu” (cf. [Yer. 31:33](#); [Hos. 2:23](#); [Zek. 8:8](#); [13:9](#); [Wae. 8:10](#)). Mabadiliko katika makusudi haya mapana yanaweza kulalia kwa watu zaidi na jinsi watakavyokuwa wakati mwingine, yanamwelekea Mungu zaidi na kile atakachokifanya. Mungu aliahidi kuwa “Mungu wao”na hii ni kujitoa kwake dhahiri kabisa kuwa pamoja na watu wake, kuwajali, kuwaonya, kuwalinda, kuwapatia mahitaji yao, na kuwa na mahusiano nao. Ikiwa kujitoa huko kunaendelea matokeo yake ni wokovu ambao Mungu anautenda kupitia Kristo.

Kanuni zimesimama katika ahadi zote katika Agano la kale. “Maana ahadi za Mungu zilizomo katika yeye ni Ndiyo [Kristo]” ([2 Kor. 1:20](#)). Wakati mwingine Mungu hutoa Baraka za haraka

na za muda. Hizi Baraka ni utangulizi wa kuyajua mema yake, Baraka za milele huja kwa njia ya Kristo: “Atukuzwe Mungu Baba wa Bwana wetu aliyeubariki Baraka za Rohoni katika ulimwengu wa Roho” ([Ef. 1:3](#)).

Maonyo na Laana

Mahusiano ya Mungu kwa watu wake hayahusiani na baraka tu bali hata maonyo, vitisho na laana. Haya ni muhim kwa sababu ya haki ya Mungu na anavyoichkia dhambi. Yanaonesha na kumumulika Kristo kwa namna mbili tofauti. Kwanza, *Kristo ni mwanakondoo wa Mungu, abebae dhambi* ([Yohana 1:29](#); [1 Pet. 2:24](#)). Hakuwa na dhambi, bali alifanyika kuwa dhambi kwa ajili yetu na kuibeba laana ya Mungu msalabani ([2 Kor. 5:21](#); [Gal. 3:13](#)). Kila mfano wa ghadhabu ya Mungu dhidi ya dhambi na adhabu yake juu ya dhambi inalenga ile ghadhabu aliyoi mwaga juu ya Kristo pale msalabani.

Pili, *Kristo kuja kwake kwa vita ya mara ya pili dhidi ya dhambi na Kuharibu*. Kuja kwa mara ya pili na uangamifu ni nyakati ambapo hukumu ya mwisho dhidi ya dhambi itaachiliwa. Hukumu za awali dhidi ya dhambi zilikuwa zinaashiria hukumu ya mwisho. Kristo kipindi cha maisha yake hapa duniani alionyesha hukumu hii pale alipokuwa anakemea mapepo na pale alipozikana dhambi za viongozi wa dini.

Maagano

Ahadi za Mungu katika agano la kale haziko tu katika Mungu kujitoa kwa ajili ya watu wake bali pia katoa melekezo kwa watu wake jinsi ambavyo wanaweza kujitoa kwa Mungu. Nuhu, Ibrahim, na wengine ambao Mungu alikutana nao hakuwaita wamwitikie tu bali hata wawe na maisha yenye kuzaa matunda katika ushirika wao na Mungu. Mahusiano ya Mungu na watu wake yamejumuishwa katika maagano mbalimbali ambayo Mungu alifanya na watu wake. Agano kati ya watu wawili ni makubaliano ya uaminifu kati yao (Kama vile Yakobo na Labani [Mwanzo. 31:44](#)). Mungu anapofanya Agano na Mtu, Mungu ni mwenye mamlaka kwa hiyo huweka maelekezo pande zote mbili. “Nitakuwa Mungu wao” Ni jukumu la Mungu upande wake, lakini “watakuwa watu wangu” ni jukumu la mwanadamu. Lakini kunamabadiliko katika maelezo.

Kwa mfano Mungu alipomwita Ibrahimu Mara ya kwanza alimwambia, “Toka wewe katika nchi yako na jamaa zako na nyumba ya baba yako uende katika nchi nitakayokuonesha” ([Mwanzo. 12:1](#)). Hii ni amri iliyotolewa kwa Ibrahimu peke yake na Ibrahimu ndiye mtekelezaji, hivyo huo ni upande wa mwanadamu. Mungu naye anaonesha sehemu yake: “Nami nitakufanya wewe kuwa taifa kubwa, na kukubariki na kulikuza jina lako, nawe uwe Baraka” ([Gen. 12:2](#)). Kujitoa kwa Mungu huwa ni ahadi, Baraka na laana. Ahadi na Baraka zote zinamwakilisha Kristo ambaye ndiye utimilifu wa Ahadi na chanzo na hatima ya Baraka. Laana zinamwakilisha Kristo katika kubeba laana na katika mtazamo wa hukumu na laana dhidi ya dhambi na hasa katika kuja kwake mara ya pili.

Utekelezaji wa Agano upande wa Mwanadamu linahusiana na Kristo. Kristo ni mwanadamu na ni Mungu. Kama Mwanadamu husimama na watu wake upande wao. Alitimiza upande wa

Mungu kwa kutii ([Wae. 5:8](#)). Alipokea thwabu ya utii kipindi cha kufufuka na kupaa kwake (Tazama [Wafilipi. 2:9–10](#)). Agano la kale katika upande wa mwanadamu unamwakilisha Yesu.

Kwa kushughulika na ghadhabu ya Mungu dhidi ya dhambi Kristo alibadili mazingira ya hasira ya Mungu na kuleta amani. Aliwapatanisha waumini na Mungu ([2 Kor. 5:18–21](#); [Rum. 5:6–11](#)). Alileta urafiki na Mungu na kutufanya tuwe wana wa Mungu ([Rum. 8:14–17](#)). Urafiki hu ndiyo ulielezwa na Agano la kale. Katika Isaya Mungu alisema kwamba mtumishi wake Masihi atakuwa ni Agano la watu (Tazama [Isa. 42:6; 49:8](#)).

Uzao

Ni vizuri sana kulenga jambo moja katika Agano la kale, majina ahadi inayohusu Uzao. Katika kufanya Agano na Ibrahimu Mungu alimwita na kumwambia “Nenda mbele yangu na usilaumiwe” ([Mwanzo. 17:1](#)). Hilo ni jukumu la mwanadamu katika agano hili. Katika sehemu ya Mungu, Mungu aliahidi kwamba atamfanya Ibrahimu “Baba wa mataifa mengi” ([Mwanzo. 17:4](#)), na akamwita Ibrahimu ([Mwanzo. 17:5](#)). Agano la Ibrahimu linaenda zaidi hadi kwenye mafanikio yake: “Agano langu nitalifanya Imara kati ya Mimi na wewe na uzao wako baada yako na vizazi vyao kuwa Agano la milele kwamba nitakuwa Mungu kwako na kwa uzao wako baada yako. Nami nitakupa wewe na uzao wako nchi hii inayoikaa ugeni nchi yote ya kanaani, kuwa milki ya milele nami nitakuwa Mungu wao” ([Gen. 17:7–8](#)).

Ahadi iliyofaywa kwa Ibrahimu ni muhimu sana katika Agano la kale kwa sababu ni msingi wa taifa la Israeli. Historia ya Ibrahimu inaonyesh kwamba Ibrahimu alikuwa na mtoto Isaka kama utimilifu wa Ahadi kwa sara. Isaka ilikuwa ni matokeo ya utimilifu wa ahadi ya Mungu ya uzao utakao irithi nchi. Isaka naye alipata mtoto Yakobo na Yakobo alikuwa ni baba wa watoto 12 na baadaye walikuja kuwa ni mataifa kumi na mbili ya Israeli. Taifa la Isareli lilikuwa ni hatua nyingine ya uzao ambao Mungu aliuahidi.

Lakini hili linahusiana vipi na Kristo? Kristo ni uzao wa Daudi na Ibrahimu kama vile vizazi vinavyoonekana katika mathayo ([Mat. 1:1](#)). Kristo ni uzao wa Ibrahimu na ni uzao kwa njia ya kipekee sana: “Basi ahadi zilinenwa kwa Ibrahimu na kwa mzao wake hasemi kwa wazao kana kwamba ni wengi bali kana kwamba ni mmoja kwa mzao wako yaani Kristo” ([Gal. 3:16](#); tazama maelezo katika [Mwanzo. 22:15–18](#)).

Abrahamu aliambiwa “kwenda mbele bila lawama” ([Gen. 17:1](#)). Abrahamu alikuwa ni mtu wa Imani aliye mtumainia Mungu ([Gal. 3:9](#); [Waebrania. 11:8–12, 17–19](#)). Lakini Ibrahimu alikuwa na mapungufu yake na dhambi zake. Atakaye kwenda mbele za Mungu kwa njia iliyo sahihi? Si Ibrahimu. Wala hakuna mwingine katika dunia hii bali ni Kristo mwenyewe ([Waebrania. 4:15](#)). Wale wengine wanaowakilisha uzao wa Ibrahimu na hawakuweza kuwa wasiolalamika. Kwa hiyo Agano la Ibrahimu halivunjiki katika Kristo. Unaweza kufuatilia vizazi hivyo tangu Isaka, Yakobo na baadaye watoto wa Yakobo. Katika uzao huu Yuda ni kiongozi wao ambaye atakuwa na ufalme ([Mwanzo. 49:10](#)). Daudi ni uzao wa Abrahamu na Yuda; Sulemani ni uzao wa Daudi; na baadae anakuja Rohoboamu na wengine waliokuwa ni ukoo wa daudi na sulemani ([Math. 1:1–16](#)).

Kristo si uzao wa wote kisheria lakini pia ni mkuu kuliko wote maana hana hatia wala lawama. Kwa njia ya Kristo waumini wote wameunganishwa naye na kuwa wana wa Ibrahimu” ([Gal. 3:29](#)). Waumini, Wayahudi na watu wa mataifa wako sawa wote wamefanywa kuwa ni warithi wa Ahadi” ([Gal. 3:28–29](#)).

Kristo kama Adamu wa Mwisho

Kristo si tu uzao wa Ibrahimu, lakini—tukirejea katika ahadi za Mungu—ni uzao wa Mwanamke: “Nami nitaweka uadui kati yako na huyo mwanamke na kati ya uzao wako na uzao wake huo utakuponda kichwa nawe tamponda kisigino” ([Mwanzo. 3:15](#)). Kumshinda nyoka hivyo ni kumshinda shetani, ni kupitia uzao wa mwanamke. Naweza kuungalia uzao huu kuanzia kwa Hawa hadi Sethi na uzao wake, Nuhu hadi Ibrahimu ambako ahadi za Mungu zinaonekana dhahiri kupitia uzao wa Ibrahimu (Tazama [Luka 3:23–38](#), inayouleta uzao wa Yesu na kuurudisha hadi kwa Adamu. Hivyo Yesu si uzao wa Ibrahimu tu bali Adamu wa Mwisho ([1 Kor. 15:45–49](#)). Kama Adamu anawawakilisha wote walio wake na kurejea katika anguko la Adamu

Vivuli, Taswira, na “Aina”

Agano jipya linazungumzia juu ya Kristo na wokovu aliouleta. Hiyo ni dhahiri. Kitu kisichokuwa ni sawa ni kwamba, historia ni ileile tangu Agano la kale isipokuwa yameoneshwa kama utangulizi. Inatupa “Vinvuli” na “Aina” ya mambo yaliyopaswa kuja (Tazama [1 Kor. 10:6, 11](#); [Waebr. 8:5](#)).

Kwa mfano, [1 Kor 10:6](#) inaonesha kwamba matukio waliyokabiliana nayo Waisraeli jangwani ilikuwa ni “mifano yetu.” na [1 Kor 10:11](#) inasema, “Basi mambo hayo yalikuwa ni mifano kwetu kusudi sisi tusiwe watu wa kutamani mabaya kama vile wale nao walivyotamani, yaliandikwa ili kutuonya sisi tuliofikiliwa na miisho ya zamani.” Katika [1 Kor 10:6 and 11](#), Neno la Kigiriki “Mfano” ni *typos*, ambalo kwa kiingeleza linamaanisha “Aina” (cf. [Rum. 5:14](#)).

“Aina,” katika Lugha ya theologia ni, *mfano maalumu, alama, au taswira ambayo Mungu aliifanya kabla ya ulimwengu na kuiingiza katika historia hapo kale ili kuonesha yajayo yaliyo ni utimilifu wa makubwa*. Dhabihu za wanyama ziliwakilisha taswira ya Kristo. Hivyo dhabihu za wanyama zilikuwa ni “aina” ya kristo. Hekalu kama makao ya Mungu lilimwakilisha Kristo ambaye ndiye hekalu la mwisho la Mungu ambaye kupitia yeye Kristo Mungu anakaa na watu wake ([Math. 1:23](#); [Yohana 2:21](#)). Makuhani wa Agano la kale walikuwa ni aina ya Kristo ambaye ndiye kuhani mkuu wa mwisho ([Waebrania. 7:11–8:7](#)).

Utimilifu unatokea kikamilifu katika Kristo ([Ef. 1:10](#); [2 Cor. 1:20](#)). Lakini katika Agano jipya wanaoweka imani yao katika Kristo na kuwa na ushirika wake na hata Baraka zake hupokea faida za yale aliyoyakamilisha na hivyo mtu anaweza kuona “aina” ya Agano la kale inavyoliwakilisha kanisa, watu wote katika Agano jipya walio katika Kristo. Kwa mfano hekalu katika Agano la kale haliwakilishi Kristo tu ambaye yeye ni hekalu ([Yohana 2:21](#)), lakini pia inawakilisha kanisa ambalo pia linaitwa hekalu ([1 Kor. 3:16–17](#)), kwa sababu linakaliwa na roho mtakatifu. Alama zingine za Agano la kale zinaweza kuwakilisha matunda ya wokovu ya siku ya mwisho yatakayotokea katika mbingu mpya ambayo haijatokea ([2 Pet. 3:13](#); [Uf. 21:1–22:5](#)).

Yerusalemu ya Agano la kale inawakilisha Yerusalemu mpya “itakayoshuka kutoka mbinguni kwa Mungu” ([Ufunuo. 21:2](#)).

Kristo Mpatanishi

Biblia inaeleza wazi kwamba tangu anguko la Adamu dhambi na madhara yake imekuwa ni shida katika maisha yote ya mwanadamu. Ni kusudi kuu la Biblia yote. Dhambi ni uasi dhidi ya Mungu na inastahili kifo: “Mshahara wa dhambi ni mauti” ([Rum. 6:23](#)). Mungu ni mtakatifu, mwanadamu mwenye dhambi au mtu yeyote mashuhuri kama Musa anaweza kusimama katika uwepo wa Mungu bila kufa: “Huwezi kuniona uso wangu maana mwanadamu hataniona akaishi” ([Kutoka. 33:20](#)). Mwanadamu mwenye dhambi anahitaji Mpatanishi atakayemfikia Mungu kwa niaba yake. Kristo, ambaye ni mwanadamu na ni Mungu hana dhambi na ndiye anaweza kutumika: “Mpatanishi kati ya Mungu na mwanadamu na Mungu ni mmoja ambaye alijitoa mwenyewe kuwa ukombozi wa wote” ([1 Tim. 2:5–6](#)).

Japo kuna mpatanishi mmoja katika mtazamo lakini kwa namna mbalimbali kuna wapatanishi wengi katika Agano la kale waliokuwa na uwezo. Musa ni mmoja wao. Alipanda mlima Sinai na kukutana na Mungu na watu wote walimsubiri chini ya kilima ([Kutoka 19](#)). Wana wa Israeli walipoogopa sauti ya kutisha ya Mungu iliyotokea katika mlima walimwambia musa awe anawaletea maneno anayoyasema Mungu ([Kutoka. 20:18–21](#)). Mngu alimkubali Musa na akawa anawapelekea watu maneno ([Kumb. 5:28–33](#)).

Lakini ikiwa kuna mpatanishi mmoja kama vile [1 Timotheo 2:5](#) ilivyosema , kwa nini Musa alikuwa ni mpatanishi pia? Musa hakuwa ni mpatanishi mkuu bali alikuwa anamwakilisha kristo. Kwasababu Musa alikuwa ni mwenye dhambi asingeliweza kuukabili uwepo wa Mungu bila msamaha inamaanisha alitakiwa awe na mtu kwa niaba yake asiye kuwa na dhambi. Mungu alimkaribisha Musa atika uwepo wake kwa sababu kulingana na mpango wa Mungu Kristo aikuwa anakuja ilikufa kwa ajili ya Musa. Faida za Kazi ya Kristo zilitambulikana tangu zamani kwa ajili ya faida ya Musa. Na ndivyo ilivyokuwa kwa watu wote wa Agano la kale. Sasa waliokolewaje? Mungu ni mtakatifu, na wote walipaswa kukamilika. Ukamilifu ulitolewa kwa neema kwa sababu ya Kristo aliyekuwa anakuja.

Hii inamaanisha kwamba kuna njia moja tu ya wokovu, Agano la kale lote kama ilivyo katika Agano jipya. Kristo ndiye peke yake anaweza kutuokoa. “Wala hakuna wokovu katika mwingine awaye yote kwa maana hakuna jina jingine chini ya mbingu walilopewa wanadamu litupasalo sisi kuokolewa kwalo” ([Mdo 4:12](#)). Mifano yote ya wokovu katika Agano la kale imelalia kwa Kristo. Tungu Agano la kale wokovu umepatikana kupitia mpatanishi mtu au jambo lililosimama kati ya Mungu na mwanadamu. Mifano yote midogomidogo ya upatanishi katika Agano la kale inamwakilisha Kristo. Itakuwaje kwakuwa kunampatanishi mmoja na njia moja ya wokovu?

Kuelewa umoja wa Biblia kunapanua mtu anapoelewa *mifano ya jinsi Mungu alivyoleta wokovu kati ya mwanadamu na Mungu*. Mifano hii haihusishi tu Mungu kuleta wokovu wa kiroho katika mfumo wa ushirika wa binafsi, ushirika wa kiroho na ahadi ya uzima wa milele na Mungu. Zinahusisha pia mifano ya muda mfupi, na ukombozi wa nje—“Wokovu” katika ulimwengu

unaonekana unatoa taswira ya wokovu katika ulimwengu wa Roho . Ukristo si kitu cha Kiroho tu. Wakristo wanategemea sana ufufuo wa miili na mbingu mpya na nchi mpya abapo haki inaishi” ([2 Pet. 3:13](#)). Wokovu binafsi unanza kwa kuhuishwa moyo lakini mwisho itajulikana wazi na katika mtazamo wa kiuumbaji. Agano la kale linapozungumzia nchi inayoonekana, afya inavyoonekana hii inawakilisha mafanikio ya waumini katika ulimwengu mpya na nchi mpya inayoonekana.

Mifano ya wapatanishi katika Agano la kale ni pampja na Manabii, wafalme na makuhani. *Manabii* walileta maneno ya Mungu kwa watu. *Wafalme*, wanaponyenyekea kwa Mungu sheria ya Mungu inakuwa juu ya watu. *Makuhani* waliwaandaa watu katika kuingia kwenye uwepo wa Mungu. Kristo ni nabii wa mwisho, mfalme na kuhani anayekamilisha kazi zote tatu katika utimilifu wa mwisho ([Wae. 1:1-3](#)). Waweza kuwaangalia hata watu wa Hekima waliokuwa wanaleta hekima ya Mungu kwa wengine; *Mashujaa*, walileta ukombozi wa Mungu kutoka kwa Adui; na *waimbaji*, waliokuwa wanamsifu Mungu kwa niaba ya watu na kuzisema sifa zake mbele ya watu.

Upatanishi haufanyiki kwa sura ya mwanadamu, lakini kupitia idara. *Maagano* yanahusika katika upatanishi kwa kulileta neno la Mungu kwa watu. *Hekalu* linaleta uwepo wa Mungu. *Dhabihu za wanyama* inaleta msamaha wa Mungu kwa watu. Unaposoma Biblia unapaswa kuangalia jinsi Mungu anavyoleta Neno lake katika uwepo kwa watu kwa njia alizozikusudia. Njia zote hizi zinahusika na jukumu la upatanishi na kwasababu kunampatanishi mmoja ni dhahiri kwamba zote zinamlenga Kristo.